

118

Гъэтхапэм и 14-р – адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Маф

Адыгэ Республикаэм щыпсэухэу льытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!

Тичып!эгъу лъап!эхэр!

Адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ фэшл тышъуфэушо!

Лъэпкыым ыбзэ – лъэпкэ шлэнгъэм, шэн-хабзэхэм язехъякly, ащ идуунеепллыкIэ, итарих ыкы икултуре кыплтызыгъэлэссырэ амал.

Цыфхэр зэдэгүшцээнхэмкэ бзэр амал шъхалеу зэрэштым dakloy, унэгъо хызметэм изехъянкэ куулайнгъэу яэ хуульэр зы пэлжүм адрэм лекигъэ-

хъажынымкэ, лъэпкыир нэмикхэм къахэзигъещырэ хабзэхэр къагурыонхэмкэ иштогъэшхо къэко.

ТиреспубликэкIэ адыгабзэр къэралыгъуабзэхэм зэраштым имызакью, лъэпкэ байныгъэшхоу щыт. Ащ икъеухъумэн, ихэхъоныгъэ ыкы зэлтэягъэшлэгъэним япхыгъэ юфыгъохэм ренэу анаэ атырагъэты.

Адыгабзэм икъеухъумэнкэ, ихэхъоныгъэкIэ, джащ фэдэу къыткIэхъухъэхэрэр ащ изэгъэшлэн нахь фэгъэчэфыгъэнхэмкэ тиреспубликэ щызэрхъэрэ юфтыхъа бзэхэм яшуагъэ къызэрэклоштым тицыхъэ тель.

Тичып!эгъу лъап!эхэр, псауныгъэ пытэрэ щылекIэ-

шурэ шъуилэнхэу, дунаир мамырэу, шур шъуигъогъоу шууццээнэу шъуфтэтэо! Тигухэль шъхьаэ къыддэхъуным – Адыгейимрэ Урсынэрэ джыри нахь зэтэгъэспыхъягъэ хуунхэм алае адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ тизыкыныгъэ итамыгъэу орэхь!

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэу

Къумпыйл Мурат

Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет –

Хасэм и Тхаматэу

Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгейим мыл ордэунэжъ щашъыщт

АР-м физическэ культурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитетрэ гъунэпкыэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Форвард» зыфиоремрэ мыл ордэунэжъ Мыекуапэ зэрэшашъыщтим фэгъэхыгъэ зэзэгыныгъэм зэдькIэтхагъэх.

Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыйл Мурат социальне хытыум нэкүбгью щырилэм къызэрэштихъгъэу, спорткомплексэу «Ошъутенэм» пэмчыжъэу псэуальэр щытышт, фигурнэ катанием ыкы хоккеим зыщыфагъэсэним комплексыр тэгээлэхъэгъэшт. Мы спорт лъэпкхэмкэ зэнэкъокъухэр шызэхашэштых, джащ фэдэу шлоигъонгъэ зиэ пстэуми зыщагъэсэн амал ялэшт.

— Федеральнэ гупчэм и Эпни-И-

гу ишиугъэкIэ охьтэ кIэкым къыклоцI Адыгейим спорт исэолъэ заулэ щитишъыгъ. Ахэр стадионэу «Зэкъоиниыгъэр», щэрьонымкэ тирыр, физкультурнэ-псауныгъэ гъэпытэнIэ комплексхэу Мыекуапэ щашъыгъэхэр ыкы районхэм ашырагъэжъягъэхэу агъэ-

псыхэрэр арых. Спорт инфраструктуракIэм ишиугъэкIэ псауныгъэ пытэ зиЭхэ ныбжыкIэхэр тиЛунхэ, чемпионхэр дгээсэнхэ тмъэкIыщт, — къылуагъ Къумпыйл Мурат.

УФ-м икъэралыгъо программэу «Физическэ культурэмрэ спортымрэ хэхъоныгъэхэр ашынхэр» зыфиорем къыдыхэлъятахъу мыл ордэунэжъыр республикэм щашъышт. Ащ сомэ 262061800-рэ хальхашт.

Къатитлоу зэтэтишт псэуальэм квадратнэ метрэ 3660-рэ ильшишт, нэбгырэ 301-рэ чIэфэшт. Ордэунэжъыр 4-у зэтэутигъэшт.

Апэрэр — мыл ордэунэжъым къеблэгъэштхэм афытегъэспыхъэгъэшт. Ятлонэрэр — спорт ыкы егъэджэн-зыгъэсэлэ лъэнькью щытышт. Зы сменэр нэбгырэ 50-мэ атэлтыгъэшт. Ящэнэрэр — административнэ чып!эшт, мыш иофышшэхэм яшуэрэлхэр зыщизэшшуяшт чып!эхэр щигъэспыгъэштых. Яплэнэрэр — инженернэ-техническе оборудование чIэтышт.

Псэуальэм мафэ къэс пчэдыхъым сыхватыр 8-м щыублагъэу пчыхъэм сыхватыр 8-м нэс юф ышшэшт, зыгъэспэфыгъо мафэ илэштэп. Смениллэу зэтэутигъэу мыш къеулалхэрэм сыхват түрүйтлэе зыщагъэсэшт.

(Тикорр.).

Адыгабзэм изэгъешэнкээ гухэлъышуухэр ях

Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Къумпыл Мурат гуманитар ушетынхэмкээ Адыгэ республикэ институтым ипащэу Лынжъу Адамэ тыгъуасэ юфшэгъу зэлукэгъу дыриагъ. Юфхъабзэм хэлэжьагъ АР-м и Лышхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэу Тхакуущынэ Мурат.

АР-м и Лышхьэ пэублэ пасалье кышишыээ, адигабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ ипэгъокээ зэлукэгъур зэрээхашагъэр кыхигъэштигъ. Аш кыхекиыкэ ныдэлтфыбзэм изэгъешэн ыкы икъеухумэн научнэ ыкы кілэгъеджэ сообществэр кыхгээлэжъэгъеням ехигъя юфыгъохэр архы анах шхьаалу зите-гүштэгъэхэр.

Республикэм ипащэ кызэрэ-

хигъэштигъэмкээ, блэктыгъе ильэсэм адигабзэмкээ Совет АР-м и Лышхьэ дэжь щизэхашагъ. Къумпыл Мурат игукэекиыкэ ныдэлтфыбзэм изэгъешэн ыкы аш икъеухумэн фэгъээгъэшт Проектнэ офис агъэпсыгъ. Аш пашэу фашыгъэр Лынжъу Адам ары. АР-м гэсэнгъэмрэ шэнгъэмрэкээ ыкы культурэмкээ иминистрствэхэм яспециалистхэр, ап-

шьэрэ еджаплэхэм, обществен-нэ организациехэм ялтыклохэр, адигабзэмкээ кілэеэгъаджэхэр, шэнгъэлэжъхэр аш хэхагъэх.

— Нидэлтфыбзэр зэрифэ-шуашау зэгъешэнгъеням ыкы ар къеухумэгъеням афите-гъэпсыхъагъа юфшэнныр зэхэшгэгъеням, аш екіоллакээ гъэнэфагъэхэр кыфэгъотыгъэнхэм Проектнэ офисыр

фэгъээгъэшт. Адыгабзэм имэхъанэ зыкеягъээтыгъэ- ным, тхыльыкэхэр, методи- ческэ материалхэр гъэхъазы- ригъэнхэм тинаэ тедгээты- ным мхъанэшхо и. Пшэ- рильхэр гэцэктэгъэнхэм фэшткыача зэхэтльхъан, научнэ сообществэмрэ про- фильнэ министрствэмрэ яло зэхэлэу юф зэдашэн фае, — кыылагъ Къумпыл Мурат.

Лынжъу Адамэ гүшүээр зештэм, Проектнэ офисым ыльэнныкъокэ юфэу ашлагъэм, непэрэ мафэм ехъулэу зэшха- хын альэкыгъэм, пшэрыльхэм кілэкэу къащууцугъ. Гүшүээм пае, структуракъу агъэпсыгъэм кыдыгъэлтэгъэу адигабзэм изэгъешэн фэгъээгъэшт юф- шэнко купи 7 зэхашагъ. Ахэм ахаххээрэп пшэрыль гъэнэ- фагъэхэр ялэштигъ: гурит еджаплэхэм ыкы кілэлэцыклю ыгын- пшэхэм адигабзэр ашызэрагъэ- шэнир, ашкэ ны-тихэм, къебар жъугъэм иамалхэм юф адэшэ- гъенир, культурэм иамалхэр кызыфагъэфедэхээ адигабзэм имэхъанэ зыкеягъээтыгъэнир, тхыльхэр сертификации шын- гъэнхэр, нэмийкхэри.

Юфшэнко купхэм зэхэсигъо заулэ ялагъ. Шэнгъэлэжъхэм зэралтытэрэмкээ, адигабзэм изэгъешэн зэпымыу лыкюотэн фае — унагъом кыщегъэжъа- гъэу гэсэнгъэм иччэднен- хэм анэсэу. Ашкэ 15-ицэгъушу хууцтыг тхыльыкэхэу кыда-

гъэхэхэрэ, адигабзэмкээ зэрадзэхыгъэхэ мультфильмэхэр, нэмийкхэри.

Кыыткэххууххээрэ пшэужхэр абэз рыгущынхэм фэорышэшт адигабзэмкээ зэрадзэхыгъэ се- рие 52-рэ хуурэ мультфильму «Фиксики» зыфилорэр. Непэрэ мафэм ехъулэу серииту кыы- дагъэхын фагъэхазырыгъ, зэргээнэфагъэмкээ, адэрхэр мазэ къэс серие түүртойоу кыа- гъэлъагъохээ ашыщт. Мыщ ыкы нэмийк юфыгъохэм яяцэ- кэн төфөшт мылькур алэкэль.

Апэрэ едзыгъомкээ пшэрыль шхьаалу щытыр ныдэлтфыбзэм изэгъешэн хэхъоныгъэхэр ышынхэм фытегээпсыхъэгъэ гъогу картэ зэхэгъэуцогъэнир ыкы АР-м и Лышхьэ дэжь щизэхашгэхээ Советын ар кы- щыгъэлэхэгъэгъенир ары. Мы мафэхэм адигабзэмкээ диктант Мыекъуапэ щатыгъ, юфхъаб- зэм джы зэрэспубликеу кыы- хагъэлэжъэн гүхэл ёшы. Джащ фэдэу адигабзэм имэхъанэ зыкеягъээтыгъэнир фытегээ- псыхъаагъэхээ фильмэ цыкликхэр кыыдагъэхыгъэ ашлонигъу. Аш фэдэ еклонлакээм Республикеу ипащэ дыригъэштагъ, Проектнэ офисым иапэрэ льэбэхуухэм осэшу афи- шыгъ. Аш ипащэ кыхыгъэхээ нэмийк предложениехэр игьюоу вьэгъугъуяхъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтыр А. Гусевым тыри- хыгъ.

Адыгеир апэ ит

Инвестициеу экономикэм кыхалхъэрэмкээ Адыгеир Урысыем исубъектхэм апэ ишыгъ.

Блэктыгъэ 2018-рэ ильэсэм пстэумки кыхэлхъагъэ ху- гъэр сомэ миллиард 31,6-рэ мэхъу. Ар 2017-рэ ильэсэм егъэшшэгъэм, проценти 142,5-кээ нахын. Росстатын кызээриятрэмкээ, ар зэкэмэ анах къэгъэлэгъэйон ин.

АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкээ ыкы сатыумкээ и Министрствэ кызэрэшхагъэштигъэмкээ, анахыбэу инвестицие кыхэзильхъагъэхэр ветропаркыр зыгъэпсырэ АО-у «Ветро-ОГК» зыфилорэр, федеральнэ автомобиль гъогухэм я Гъэ- лорышланэу «Черноморьер» (автомобиль гъогухэр ешых ыкы егъэцэгъэжых), ООО-у «Газпром центрремонт» зыфилу туристскэ-рекреационнэ клас-терэу «Лэгъо-Накъэ икъелап-чэхэм» инфраструктурэ зыгъэпсыштыгъ архы.

Джащ фэдэу компания Купэу Ingka (нахынгээ ИКЕА зэрэ- щыгъигъэр) зыфилорэм иинве- стиционнэ проектишоу, Урысы- ер пштэмэ, зыщыгъириштыгъ Адыгей закъор ары. Аш щэглэ гупчэшхуу «МЕГА Адыгэя» зы-

фиорэр ыгъэкіжыщ, зыри- гъэшшомбгъущ. Пстэумки кыхилхъащтыр сомэ миллиард 14 мэхъу, юфшэнпэ чыпилэ 2000-м ехъу кытышт.

Мы уахтэми пстэумки сомэ миллиард 53-м ехъу кыхэзильхъащт инвестиционнэ проект 36-м юф адашэ. АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкээ ыкы сатыумкээ и Министрствэ

кызэрэшхагъэштигъэмкээ, хызметшланэхэм яхтын, пэ- опъешын юфхэррагъэжъэнхэм ыкы электросетхэм запагъ- нэнэмкээ ящыкігъэхэх тхыль- хэм ягъэхазырын нахь 15-ицэгъушу зэрхэгъэхэр, уахтэу атырагъэ- куадэрэр зэрэнхэх макъэр инвесторхэмкээ Республикеу нахь хьопсагъо зышихэрэм зэу ашыщ.

Мыекъуапэ щыклошт

Гээтхапэм и 15-м кыщегъэжъагъа ю и 20-м нэс кілэеджаклохэм хыисапымкээ я Кавказ олимпиадэ Мыекъуапэ щыклошт. Аш кілэеджаклоу 140-рэ хэлэжъэшт, ахэр Урысыем икыблэ ичыпилэ 15-мэ ыкы тигъунэгъу кыралыгъохэу Азербайджан Республикеу, Армением, Белоруссием, Болгарием, Монголием, Казахстан, Тыркуем кыарыкыщтыгъ.

Кавказ хыисап олимпиадэр апэрэу 2015-рэ ильэсэм Адыгэ кыралыгъо университетын хыисапымрэ компьютернэ шэнгъэхэмрэкээ ифакультет идеканэу, естествен-нэ хыисап Республикеу еджаплэхэм ипащэу Мамый Даутэ зэхишагъ. Мы ильэсэм ящэнэрэу ар Мыекъуапэ щыклошт. Аш изэхэшакло АР-м гэсэнгъэмрэ шэнгъэхэмрэ и Министрствэрэ Адыгэ кыралыгъо университетын и Кавказ хыисап Гупчэрэ.

Кілэеджаклохэм аныбжь елтыгъэхээ олимпиадэм хэлажъэхэрэр купилтоу гошыгъэштыгъ. Я 8 – 9-рэ классхэм арысхэр юниорскэ лигэм, лигэ шхьаалм я 10 – 11-рэ классхэр ахэтыштыгъ. Олимпиадэм хэлэжъэштыгъ чыпилэ ыкы льэпкь хыисап олимпиадэхэм теклонигъэ кыашызыхыгъэхэр. Юфхъабзэр уцуутилоу клошт. Ахэм задачэ плырыпл ашашыщт.

Олимпиадэм хэлажъэхэрэм апае программэ гъэшэгъон агъэхазырыгъ, аш хэлажъэхэрэр музейхэм, кыушхъэхэм ячыпилэ зэфэшхъафхэм ашэштыгъ.

Олимпиадэр зэрэклугъэр нахь игъэкотыгъэу тигъээзет кыхиутишт.

СИХҮУ Гошнагъу.

Лъэхъаным диштэхэрэ шыикшээр агъэфедэхэзэ

Мэкъумэш хызымэтшаплэу «Мускат» зыфиорэр садлэжыным пыль анахь хызымэтшэплэ инэу республикэм итхэм ашыц. Мыекъопэ районыр ары зыщагъэпсыгъэр. Пстэумкли гектар 340-м ехъурэмэ мылэрысэ лъэпкь зэфэшхяаф 20 фэдиз къащагъэкы. Ар зэкъэмкли чыиг мин 300 фэдиз мэхъу. Ахэм янахыбэр кымафэми пхъэшхъэ-мышыхъэ къэзытыхэрэ лъэпкых.

Бләктыгъэ 2018-рэ ильэсүм мы хъызмэтшаплэм пхъешхъэ-мышхъэхэр щаыгтынхэу тонн мини 10 фэдизым тельтиатаа гъэтылыныпэ щашыгъ. Пхъешхъэ-мышхъэхэр яыгтынкэ льэхъаным къыздихыгъэ шынкэ зэфэшхъяфхэр щагъеф-дэнхэ алъэкыным ар тегъэ-псыхъагъ, псөольэ анахь дэгъухэр чагъеуцуагъяа. Садхэм ювшлэнхэм янахыбэр лэккэ ашызашуахымэ, цехэу пхъешхъэ-мышхъэхэр зыщизэхадзыхэрэм зы сыхыатым тонн 12 къыдэкынным тегъэпсыхъэгъэ оборудование щагъеуцуугъ.

щым АР-м и Лышихъэ мы хъызмэтшаплэм клогъагъэ. Зы-зэраушъомбгүрэм, лъэхъаным диштэу юф ашлэнным зэрэфэ-банхэрэм, цыфхэу щилажжэхэрэм ювшлекэ амалышуухэр зэрагатыхэрэм аш осэ ин афи-шыгъагъ, аш фэдэ хъызмэтшаплэхэр лэпнэгъунчэу къызэрэ-мынэштхэри кийгъетхыгъагъ. Арэу щитми, къуаджэм щы-псэухэрэм яшылаккэ нахьышу хууныр республикэм ипащэ анахь шхъяаэ ышыхэрэм зэ-ращищым ишыхыатэу, юф щы-зышлэхэрэм ялэжжаплэ джы-ри къафиэтынэу хъызмэтшап-

жыапкіе къафыхигъэхъуагъ. Ау аш ежъ иунәе мылъку пәуи- гъэхъягъэр.

Мы хъызмэтшаплэм тонн мини 6-м къыщымыкэу илтэс къес мылэрүсэ къыщаугьою. Къыблэ шъолтырым къыщегъэжьагьэу Къохээплэ Чыжъэм нэссыжьэу япхъэшхъэ-мышхъэхэр ашыуа угъэктых. Шынпкъэ, мыгъэ сатыум уигъэрэзэн дэдэу зэрэщымытыр хъызмэтшаплэм ипащэ къыхигъэшыгь. Мылэрүсэ тонн мини 4 фэдиз

джыры йуамыгъэкыгъэу ягъетылъып! Эхэм ач! Эль. Ареу щытми, аш агу ыгъэклоодэу ялофш! Эн кызызетырагъеуцуягъэп. Мылэрыйсэ бэгъуасть къахыжынным пае чыгы пэпчь хэушхъяфыкыгъэу еш! Уш! Эх. Мы уахтэм ет! Упщыгъэу чыгъэш! Ухэр аратых, апэупкыльхъэх. Сатыур зэтэуцожынышь, ямы! Эрьсэхэм джыры нахыбэу федэ къахынным щегугъых.

ХЪУТ НЭФСЭТ.

Адыгейм и Лышъхъэ Иорданием щыпсэухэрэ адыгэхэм ялIыкIохэм зэIукIэгъу адыриIагъ

Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат республикэм иправительствэ и Унэ Иорданием ипарламент исенаторыгъэу Къэрдэнэ Самир зэйуклэгту щыдьрилагъ.

Адыгейимрэ Иорданием щыпсэурэ адыгэхэмрэ Іовшіэнам, гъэсэнныгъэм ыкїн культурам япхыгъэ зэфыщтыкіхэу зэдьріхэм джыри нахъ зягъешушъомбгъузъенамкіэ Іофыгъо гъэнэфагъэхэм атегущылагъэх.

Мы зэүкэлгүйм хэлэжьагаа
Адыгэ Республикаам лээпкэ
Юххэмкээ, Иккыб къэралхэм
аышыпсэурэ тильэпкээгүхэм
адыряа зэпхыныгъэхэмкээ ыккы
къэбар жъугъэм иамалхэмкээ
и Комитет итхъаматэу Шъхъэ-
лэхъо Аскэр, Адыгэ Республикаам
и Лышхъээ илэпийгэйво
Къонэ Заур, джащ фэдэу Аб-

хъаз Ланэрэ Налщыкъ Щамилрэ.

«Инвестициихэм, Адыгейим-
рэ Иорданиемэр бизнесынмкэ-
ялтыклохэр нахь зэпэблагъэ-
шыгъэнхэм, псэользшынным,
туризмэм, медицинэм, гъэсэ-
ныгъэм ыкыи культурэм альз-
ныкъокэ проект гъэшэгъон-
хэр пхырыщыгъэнхэм атегъэ-
псыхъэгъэ юфыгъуабэхэмкэ-
тызэхэгущыгъжынним тыф-

хъазыр. Тильэпкъягъухэй ю-
кыб къэралхэм ашыпсэүхэ-
рэм я Чыгужь анэү къыз-
рэфэгъэзагъэм, Адыгейим федэ
къыфаҳымэ зэрашюнгъом
тэркэ мэхъанэшхо ишү щит»,
— къыкыгъэтхыыг Къумпыл
Мурат.

Республикэм и Лышъхэз дахэу кызэрраШгъокыгъэм пае зэрафэрэзэр Къэрдэнэ Самир кыlyагь ыкы Адыгейим-рэ Иорданием щыпсэурэ адыгэхэмэр азыфагу иль зэфыщытыкIехэм шуагъэу къахьырэр нахьыбэ зэрэхьущтыв ицыхъэ зэрэтельир къыхигъэшыгь.

«Дунаим тет адыгэхэр зэкэ нахъ зэпэблагъэ хъунхэмкі!, ІошІэнымрэ социокультурнэ лъэныкъомрэ япхыгъэ проект гъашІэгъонхэр пхырыщиғъэн-хэмкі мыш федэ зэлукІэгъухэм мехъанэшxo яІеу щыт», — къы-Іуагъ Къэрдэнэ Самир.

Зәйкәгүм ильәхъян Къум-
пыл Мурат къызериуағъэмкіэ,
республикәм иофициальнә куп
ипашшу мы лъәхъэнә благъәхэм
Тыркуем клон мурад ащ и.
Программәм къыхиубытәхэрәм
ащаңых адыгәхеу экономикәм,
бизнесым, гъэсэныгъэм ықли
культурәм альэнныкъоқіэ йоф

зышкэхэрэм адырылэшт зэлукэгтүхэр. Лъэныкъуитумы яфед зыхэль экономическэ зэдэлжэньнгээм Адыгейр фэхъазыр, адыгабзэр, культурэр, шэн-хабзэхэр, лъэпкъ Ӏепэць-сэхэр шыгъэнхэм фытегъэпсыхэгъэ амалхеу щылэхэр къеухумэгъэнхэмкэ программэхэр пхыращыгтай. Аш нэфэшхъафэу Адыгейим и Лышыхъэ къыхигъэшыгь Иорданиемрэ Израильрэ ашыгсэухэрэ адыгэхэми alykленхэ мурад зэрялэр.

Адыгэ Республикаэм и Лышъхээ ипресс-къулыкъу

Адыгабзэм изэгъэшиэн нахь дэгъоу зэхэщэгъэныим пае...

Мы тхыгъэм сзыыфежъэм,
сыгу къэкыжыгъ мээз зытукэ
уздкэлэбэжымэ сзызерихъыл-
гъэ хъугъэ-шлагъэр.

Хысапыр дэгъю шышэхэрэм язэнэкъою естественнэ-хысап еджаплэм зэхицагъэр Адыгэ къералыгъо университэтын иактовэ зал щыкъозэ сыйчэхъягъ. КIэлэгъаджэхэр, зэхэщаклохэу сильэгъунхэр сценэм тетхэу залым чэс кIэлэеджаклохэм яшыпкъэу юф адашлэти, ахэр сымыгъэохъунхэм пае зизакъоу щыс бзыльфыгъэ зэклүжь си-готысхъягъ. Йофтхъабзэу кIорэм ехыллагъэу сеупчымэ сшоингъоти, хысапымкIэ регъаджэхэм сиykэупчыагъ, ау римыгъа-джэхэу кычычэкыгъ, «Адыгабзэр ары» ыlyагъ. «Уадыга?» зысэ-лом, «Хъая, адыгэ литературэр урысыбзэкIэ ясэгъашIэ» ыли джэуап кыситыгъ.

Джэуапым я 80-рэ ильэсхэр сүгү кыгъэкійшгүйгэх. Адыгэбээ урокхэр а лъэхъаным факультативнэу щытыгъэхэп, лъэпкъ программэм нэмыкыли щылагъэп, зэклеми зэфэдэу адыгабзэри литературэри зэра гъашэштгыг, ахэр расписанием пытэу щыгъэнэфагъэхэу хэтыгъэх. Ау нахьыбэрэмкэ аужырэ урокыгъэх.

урокыгъэх.
А лъэхъаным район гупчэхэм яеджапIэхэм адыгабзэ зыу-мыльхэ кIэлэеджаклохэр ачIэ-сыгъэх. Ахэр партием ирай-комхэм, ирайисполкомхэм ялофышIэхэу нэмыхI чыпIэхэм къарагъэкIыгъэхэм (урсыхэри ахэтыгъэх) ясабыгъэх е къуаджэм щыщхэ къулыкүшIэхэм якIалэхэу кIэлэцIыкly ыгъып-пIэхэм ащаигъыгъэхэр арыгъэх. Ахэм янхыбыхэм адыгабзэр зэрагъашIэштигъэпти, аужырэ урокхэм ачIэкIыжынхэ фитыгъэх. Мыдрэ къанхэрэр ахэм ахэдэг шийнхэн.

Адыгэбзэ урокхэм атефэхэрэ сыхъатхэр нэмыкІ йофтхъаб-ззэхэм анауягъахъэхэу бэрэ къыхэкыщтыг. ГущыІэм пае, кІлэджеjakloхэр экскурсиехэм ашэцтыгъэх, а лъэхъаным еджаплэ пепчъ хор колективышко илэцтыг. Ащ район ыкли хэку зэнэкъокуухэм зафигъэхъазырынным пае охътабэ ищыкІэгъаг. Аши адыгэбзэ урокхэр пэуяхъэцтыгъэх. Ащ фэдэ Ѣысэу бэ къэпхын ппъэкъыщтыр. Зыими ащ мыхъун хильгъающтыгъэп, ны-тихэмии «адыгабзэм сыда-сикіалэ риштэтыр, ащ нахь дэгъу урысыбзэр куоу ышІэмэ» алощтыг. Джыри адыгабзэм изэгъэшІэн нахь дэи мыхъугъэмэ, нахь дэгъу хъугъэп, факультативнэу е Iахътедзэу

— юзыгъаш! эхэрэри щы! эх.

тарихъ охътэ дэгүүтэ къыхэкын гъэп плон пльэкыщтэп. Гушылэм пае, республикэм игупчэ, Мые-къуатэ алерзэр адыгэ кілэццыкly нэмыйк зерымыс мы клас-схэр къызэрещызэуахыгъагэхэр. А уахътэр шуукэ ны-тихэми кілэцджаклохэми агу къэ-къыжбы. Адыгабзэр куоу зера-мыгашылэми, къалэм къыщыхъу-гъэхэ кілэццыклюхэу адыгабзэм фэмийээз дэдэхэр мэфэ реным зэхэтыштыгъэх, зэрафэлъеклэу зэдгүүшьиэштыгъэх, адыгацлэхэу Джэнэт, Марзет, Мэзагыу, Ахь-мэд, Сэтэнай зыфэлпоштхэр атхъаклумэ итыгъэх, аш тетэу зэджэжкыщтыгъэх. Классхэр гъэлорышлэгьошу дэдагъэхэп, сыда пломэ адыгэ кілэццыкly гу стырхэу алерэ чылпэмренэу итихэ зышлонгъохэр бэ хью зы классым исыщтыгъэх, ахэм зэкэми еклонлэкэ шъхъаф кілэлэгъаджэхэм къафагъотын фэягь. Ау кілэлэгъэджэ пстэуми а классхэм юф аашашлэмэ ашло-игъуағь, къалэхэр дэгъоу еджэ-щтыгъэх, мыхъо-мышлагъэ горээ зэрахъагъэми, «ухайналэба, Азмэт, уадыгэба» зеплокэ, са-быир лесэжкыщтыгь, ышлагъэм течкытыхъаштыгь.

макіә зэрэхүүхэрэм кыышгээ-жьагьэу юфым зэхэфыгээ зэрэхэмийтүм нэсыжьэу ар ялтынтыгъ. Ау анах мэхъанэ зилэр ныдэлтъфыбзэм уасэу фашырэм кызыэрэшьклагъэр ары. Сэ сишишлөшүкілә, адыгабзэм икІлзее-гъаджэхэр анах лазэу еджалІэм чIэтхэм ашыщынх фае. Ахэм ямхъанэ ренэу къэлэтыгъэнэу, ялофшIэн кIэбгъэтушунхэу щыт. Юфэу ашIэрэм лъэпкымкIэ мэхъанэншо иIэу плъытэн, къашIобгъешын фае. Ареүттэу зыхъукIэ, ялофшIэн нахь егууьштых, сабьеурагъаджэхэрэм нахь афекIешыгъоштых, ежхэм агу кызыэрэдэтщаэрэм фэдэурагъаджэхэрэм нахь афеса-ка шинтих.

Сыдэү щытми, зы охтэй дэгьоу ар текыгъ. Нэужым адиги урыси зэхэсхэу адыгабзэр зэраггэшлэнэу фежъагъэх. Адыгэ классхэу зэхащагъэхэри аш щыкъодыжыгъэх, кэлэцыкъулыгъылэхэми адигэ купхэр ямыгъылэхэх хъугъэ. Аш тетэү зыпкъ итэү Ioф зышлэрэе системэр зэштыкъуагъ, «урсыхэу тызхэсхэм яфитынгъэхэр тынукъохе хъущтэп, ахэми адигабзэр зэраггэшлэнэу флах» алы, а Ioфыр аш ухыгъэ щыхтгъ. Непэ адигэ литературэр урсыбзэклэ зээзыгъашлэрэр нахыб. Сыда пломэ, ар нахь псынкадыгабзэу умышлэрэм играмматикэ зэбгъэшлэнэм нахьи.

Аш тетэү адыгабзэм изэ-
гъашлэн нахь Іепэдэллэл тшыгье,
ильэс къэс аш имэхъанэ къе-
лыыхыг. Ушхъагыбуз зинэ йофи-

макіл зэрхүүхэрэм кызыгэж-
жьагаа юфын зэхэфыгээ зэрэ-
хэмийтүм нэсүжье ар яльтыгыг.
Ау анах мэхьянэ зицэр
ныдэлтывбзэм уасэу фашырэм
кызыэрэшыглагыэр ары. Сэ си-
шлөшүүкіл, адыгабзэм икілэе-
гъаджэхэр анах лазэу еджаплэм
чіэтхэм ашыщынхэ фае. Ахэм
ямыхьянэ ренэу къээтигъэнэу,
яловшлэн кілбгээгушунхэу щигт.
Юфэу ашілэрэм лъепкымкіл
мэхьянешхо илэу плъытэн, къаш-
тобгээшын фае. Арэущтуу
зыхьукіл, яловшлэн нахь егуу-
щых, сабьеурагъаджэхэрэм
нахь афекіещыгъоцых, ежхэм
агу кызыэрэдэтщаэрэм фэдэу
рагъаджэхэрэм нахь афеса-
къоцых.

Курсхэм ашылехэрээ кілэе-
гъаджэхэм, нэмүүкіл зэлүкіхэм
ахэлажжэхэрэм, районхэм юф
ашызышлэхэу тызыукихэрэм
непэ тхуаусыхабэ ял. Зэкілэмэ
анах шалхалар курсхэрээр

Лышшхээ адыгабзэмкіл и Со-
ветэу Ѣылэм изэхэсигьо щате-
гүүшлэгэх. Аш ыуж АР-м гъэ-
сэныгъэмр шлэнгъэмрэклэ
иминистрэ инуашыоклэ гумани-
тар шлэнгъэхэм апиль рееспу-
блике институтым Проектнэ
офис Ѣызэхашагъ, аш пащэ
фашыгъ институтым идирук-
торэу Лынгүжкуу Адамэ. Джы
Проектнэм иловшлэн ригъэжка-
гыэу юф ешіл. Ар анахээу
зыпылтыр адыгабзэм икъеух-
хумэн ыклы изэгъэшлэн нахь
терэзэу зэхэшгэгъэнээр ары.
Офисыр юофшлэнэр зэхэзышэу
ыклы аш иловшлакіл лыыпльэрэ
органэу щигт.

Проектнэ офисыр, ыпшшэкіл
кызыэрэштыуагьэу, адыгабзэм
икъеуххумэн ыклы изэгъэшлэн
иклонлекіл шъхъафхэр кыфэ-
гъотыгъэнхэм, ар нахь гъэшл-
гъонэу зэхэшгэгъэнэм фэлэ-
жьэшт.

Проектнэ китхам тааны тусламж

анаҳ шъхъаәр урокхәр зэрэ-
макләхәмрә зэрәрагъеджәштхә
тхылъхәр зәримыкъухәрәмрә
арых. Угу ягъу кәләеғъаджәкәу
зы классым зы тхыль закъо
нахъ щызимыләхәм. Бәмышләу
щыләгъә зәүкәләгъу горәм рай-
оным къикіләгъә кәләеғъеджә
чан дәдәм къышиуагъ я 3-рә
классхәр зәреджәштхә тхыль
бәшләгъәу зәримыләр. Ежъ
ыклюачә къызәрихъәу илофшән
зэрәзәхищәрәр. Адыгабзәм
иурокхәм еджапләхәм япашәм
мәхъянәу ратырәми бә ельти-
тыгъәр. Аш шъхъафәу утегу-

Проектнә купхәм лъэныкъо
зәфшъхъафхәмкә lof ашләшт.
Гүшүләм пае, унагъомрә обще-
ствәмрә, еджапләхәм кәләеңци-
кү ыгытыләмрә, адыгабзәм
фәгъэхъыләгъә хәбзәгъәуцүгъэ-
хәм, культурәм, СМИ-хәм, кәлә-
еғъеджә кадрхәм, мобилнә
приложениехәм афәгъезәгъәшт-
хәр агъенәфагъәхәу непә lof
ашлә. Проектнә офисым ипащәу
Лытуужуу Адамә а лъэныкъохәм
зәкіл япашәм шъхъаф-шъхъа-
фәу lof адешлә, гупшисакләхәр
ахәм къатынхәу ащегугы.

Непә анаҳ шъярлыгъ шъхъа-

Лышъхэ адыгабзэмкэ и Советэу щылэм изэхсэыгьо щатегушыягъэх. Аш ыуж АР-м гэсэныгъэмрэ шэныгъэмрэкэ иминистрэ инушањокэ гуманитар шэныгъэхэм апиль республикэ институтым Проектнэ оффис щызэхашагь, аш паще фашыгь институтым идиректорэу Лынгъу Адамэ. Джы Проектым илофшэн ригъэжагъэу Ioф ешіе. Ар анахъеу зындылыр аптыгабзэм икъен-программэхэр, зэрэджещхэ тхыльхэр, ахэм Іэпыїэгү афехъущт литературэр кыздэгъекыгъэнхэр. Ахэм язэхгъеуцон пыльхэм Палъэу афагъэнэфагъэм тетэу къэралыгьо шэпхъаклэхэм адиштэхэрэ программэхэр зэхагъеуцонхэ фае, етланэ ахэм общественностьр атегушиїенэу щыт. Аш ыуж тхыльхэм ыкын нэмыхи Іэпыїэгъухэм язэхгъеуцон фежье-штых.

Зыбылтырып адигабзэм икъеузхумэн ыккى изэгъешлэн нахь тэрээзү зэхэцгэгъенир ары. Офисыр тоошилтэнир зэхээшишүү ыккى аш тоошилтакэ лынгильэрэе органен щит.

Проектнэе офисыр, ыпшъекээ кызыэрэштигуягъеу, адигабзэм икъеузхумэн ыккى изэгъешлэн икъолтакэ шыхбаффхэр кыифэгъотыгъянхэм, ар нахь гъашлэнгъонэу зэхэцгэгъеним фэлэжъэшт.

Проектнэе күнхом, түснээж с

Проектнэ купхэм лъэныкъо зэфшъявафхэмкэ Ioф ашлэшт. Гуцылэм пае, унагьомрэ обще-ствэмрэ, еджаплэмрэ кілэлэцы-күү Ыгыыплэмрэ, адигабзэм фэгъэхыгъэхэ хэбзэгъэуцугъэ-хэм, культурэм, СМИ-хэм, кілэ-еъзджэ кадрэхэм, мобильнэ приложениехэм афэгъэзэгъэшт-хэр агъенэфагъэхэу непэ Ioф ашлэ. Проектнэ офисым ипащэу Лытужьу Адамэ а лъэныкъохэм зэклэ япащэхэм шъяваф-шъява-фэу Ioф адешлэ, гупшысаклэхэр ахэм къатынхэу аацегугы.

СИХЪУ Гощнагъу.

Адыгабзэр бзэ куу ыкИ бай

Сыдрэ йофи фэнэкъогъэнчъэп. Бзэр арымэ, аш ифэшьуашэм тетэу юф дэпшIэнныр, зэбгъешIэнныр — урыгушыIэнныр, уртыхэнныр апэрэх. Адыгабзэр зье лъэпкым иныдэльфыбз, джары аш лъешеу мэхъанэ къезытырэр ыкИ фэсакыгъэн зыкыфаер.

Аш нэмикIэу, Адыгэ Республикаем щыпсэухэрэм ар якъэралыгъуабз, арышь, бгыу постэумки куу зэхэфигъэнныр, ухумэгъэнныр лъешеу ищыклагъ. Сыдым тетха адигабзэм илофыгъохэр, бзэм хэхъуа е хэкли, икью гъефедагъэ мэхъуа? Упчэ зэфэшхъафхэмкэ зыфедгъэзагъ педагогикэ шэнгэгъэхэмкэ кандидатэу, Адыгэ къэралыгъо университетын идоцентэу, ублеплээ классхэм ашеджэхэрэм адигабзэр ыкИ адигэ литературэр зэрэцябгъешштэм юф дээшишIеу, тхыльхэр зыгъехзыреу, зытхэу Апыш Фатимэ Нурбий ылхум.

— Адыгабзэр ыкИ адигэ литературэр а I — V-рэ классхэм зэрэцябгъэшIицхэмкэ тхыль пчагъэ птхыгъэ. Ахэм-кIэ ИэубытыпIэ шхъа-Иэу шыуIагъэр сида?

— Адыгэ Республикаэр щыэ зэхъум, лъэпк лъачIеу адигэм ыбзэу адигабзэр къэралыгъуабзэ хуугъэ. 1992-рэ ильэсийн адигабзэм изэгъешIэн-зэхэфын нахь гъэлэшыгъэн-къежьгъагъ. Аш елтыгъэу адигабзэм изэгъешIэн-зэхэфын нахь фэсакхэу ыуж ихагъэх. Бзэм илофхэр къаалтыгъэх. МышкIэ гъэзагъэу юф зышэрэ пэпчь иамал-льэкI адигабзэм фигъэлорышIэн фэягъэ. Зереджэштхэх тхыльхэр тэрэзэу гъэхъазырыгъэнхэри ищыкIагъагъ. Мы лъэныкъом сэри юф дэсшIагъ. Апэрэ ИэубытыпIэхэу етхынжъэгъэ мурадымкэ тилагъэхэр шэнгэгъэлэжь-методистхэу Даур Хазэрэт, бзэшIэнгъэлэжьын шхохэу Клерэшэ Зэйнаб, Тхарькохь Юнис, Тамбий Джантыгъэ, кIэлэефэджэ-методистэу Пэнэшьу Нинэ яофшIагъэхэр кIэлэцыкIу ыгъыпIэхэм бзэр ыкИ литературэр зэрэцябгъешIэнхэмкэ методическэ тхыльжъиехэу, узыгъэгъуа-

Сурэтын итыр: шэнгэгъэлэжьуу Апыш Фатим.

щыIэнхэр, шэнышуухэр щагьотынхэр апэрэх. Бзэу уиунэ щагъэфедэу, щагъэльялэу тарихы, ордыхын ашкIэ щызэхэпхырэр ори цыкly-цыкlyуза къыпхэхъащ, нахь фэшагъэ ухуушт, зэбгъешшт.

— Адыгабзэм изэгъэшIэн хэта пэриохъу анахь фэхъуухэрэр?

— Лъэпкым ежь-ежырэу ыбзэ зыкIерицэнкы зэрэхүгъэм лъешеу иягъэ къэкуюагъзу сэ сеплы. Ау ульэпкэу ушыIэ пшIоигъом, бзэр уимыIэмэ хуухштэп. Арышь, джа тикшьохэр, тиорэдхэр, тишэн-хэбээ зэхэтикIэхэр зэрэтишодаххэм фэдэ къабзэу, адигабзэм тыфэсакъеу, дахэу, къабзэу тырыгушыIеу ыкИ тырытхэу зэрэтиштэм пстэуми тлъэклетхылIэн фае. Ини, цыкIуу — хэти джаашкIэ танэу гъэзапагъэу бзэм ыкИ литературэм яофыгъохэм чанэу юф адэмышигъэмэ хуущтэп. АшкIэ ны-тыхэм, кIэлэпухэм, кIэлэефэдажэхэм ыкИ еджаклохэм пшIэдэкIижь ин я, ар къагурионими игъо къэсыгъ.

— Адыгабзэр нахь егу-гъуухэр зыцыззрагъэ-

щыIох — Пэнэжыкъое гурит еджапIэр, ублеплээ классхэм, ашпээрэхэм адыгабзэмкэ кабинет дэгъухэр яIех, чанэу юф ашIэ. ТыздэшыIагъэхэмкэ Нечэрэзье еджапIэр, Къэбихъэблэ къоджэ еджапIэр, кIэлэцыкIу ыгъыпIэхэу Адыгэкалэ, Яблоновскэм ыкИ къуаджэу Джыракье адигабзэр зэрэцхырашырэр дэгъо тлъытэу кIэтэгъэтэх.

Шэнгэгъэлэжьуу Апыш Фатимэ ильэс 15-м къехуугъэу адигабзэмрэ адигэ литературэмрэкэ гъэзагъэу юф ешIэ ыкИ тхыльхэр ытхыгъэх, ахэр кIэлэцыкIу ыгъыпIэм зэрэцябгъешIэнхэмкэ «Жъо-гъошIэт» зыфилорэ методикэ тхыль IэпIэгъур, а 1-рэ классын пае тетрадь «Адыгабзэм», «Тхыбзэм» (автор куп хуухэу), я 2-рэ классын пае «Адыгабзэмкэ дэгъу дэдэу теджэу ыкИ тутхэу зэдгъешшт», «Адыгэ литературэр» я 3-рэ классын пае, «Адыгабзэм» я 5-рэ классын пае, «Адыгэ литературэр» я 4-рэ классын пае, нэмикIхэри. Ильэс зэфэшхъафхэм ахэр къыдигъэгъигъэх. Мыхэр программэм ыкИ Федеральне къэралыгъо шапхэм атетэу

«Ульэпкэу ушыIэ пшIоигъом, бзэр уимыIэмэ хуухштэп. Арышь, джа тикшьохэр, тиорэдхэр, тишэн-хэбээ зэхэтикIэхэр зэрэтишодаххэм фэдэ къабзэу, адигабзэм тыфэсакъеу, дахэу, къабзэу тырыгушыIеу ыкИ тырытхэу зэрэтишыцтэм пстэуми тлъэклетхылIэн фае. Ини, цыкIуу — хэти джаашкIэ танэу гъэзагъэу бзэм ыкИ литературэм яофыгъохэм чанэу юф адэмышигъэмэ хуущтэп. АшкIэ ны-тыхэм, кIэлэпIухэм, кIэлэефэдажэхэм ыкИ еджаклохэм пшIэдэкIижь ин я, ар къагурионими игъо къэсыгъ».

— Адыгабзэр тирес-публикэ имха?

— Щэх хэлъэп, адигабзэр нахь зыщагъэфедэхэрэ районхэри, къуаджэхэри, къалэхэри, еджапIхэри, кIэлэцыкIу ыгъыпIэхэри тиIэх. 2018-рэ ильэсэу икыгъээм, Адыгэ Хасэм ишлоньонгъэкIэ, куп заулэу тыгызгъэу адигабзэр чыпIэхэм зэрэцарагъашIэрэм зыфедгъэнэосагъ. АшкIэ щысэтехыпIэу

зэхэгъэууцаагъэх, юфшIэгъэ икъух, бгъэфедэнэм тегъэпсихъагъэх. Шэнгэгъэлэжьыр, иофтшIэгъумэ зыкIэ афэдэу, чэши мафи адигабзэм, адигэ литературэм игупшысэ-шэнгэгъэ атыригуащэу щыI, ицыхъэ тель лъэпсэ куу бай зиэ адигабзэр зэрэцхыцтэм ыкИ зэрэмыгъэкодыщтэм.

МАМЫРЫКЬО
Нуриет.

ШыуIалэхэр шхъэгъээзыпIэнчъэ
мыхъунхэм пае,
Ны-тыхэр,
яжъугъашIахэм адигабзэр!

— Учебникхэм язэх-
гъууцен юф дашиуши
зыхъукIэ сида анахъэу
шыунаIэ зытежъугъэ-
тырэр?

— ЮфшIагъэм шэпхэе гъэ-
нэфагъэ хэлтынхэр, узыгъэхэр

гуртыгъошоу гъэпсыгъэнхэр, зэкэлэтикоклэ тэрээ ахэлтынхэр; материалхэу тхыльтым къыщытгъэхэр ежь еджакло пэпчь шлъошIэгъонхэу, узыгъашау гъэпсыгъэнхэр ыкИ еджакло хэхъонгъэхэр ышынным фэшшIэнхэр, тхыльтым зэфэдэкIэ лъэпк нэшанэр къыхэшэу щытынхэр.

— Сида анахъэу адига-
бзэм изэгъэшиIэн джы
къэзэхъэхъылъэрэр?

— Непэ программэхэр, уз-
реджэштхэ ыкИ зэрэбгъэ-
дэжэштхэ тхыльхэр зэрэцхы-
хэм сищыгъуаз. Ау тапэкIэ си-
хьат пчагъэу къаратыштгъээр щыIэгъэх. Сиыхат 2-рэ макIэ бзэр икью ябгъешIэнхэмкэ, аш игъэджэнэм щыкIагъэ фи-
шынхэу щытэп кIэлэефэдажэр пыууханчэу урокым итэн дэгъо фэхъазырэм. Сиэрэгтэгэ-
рэмкэ, адигабзэм изэгъешIэнхэмкэ, адигабзэм изэгъешIэнхэмкэ (технологияхэм) икью зэрэчмыгъуа-
зэхэр, икью зэрэмыгъэф-
дэхэрэри, ахэм яягъэ къаклоу
къысщэхь. Къэлэгъэн фае не-
пэ унагъоми, ныжъ-тыжъхэм, ны-тыхэм, адигабзэр зышыа-
гъэофиныш, яныдэльфыбзэш, ар ясабийхэм, кIэлэефэдажаклохэм
адрэ предметхэм афэдэу ыкИ анахь алэтуу зэрэшыттэм анаэ
тырагъетыныш зэрищыкIагъэр.
Унагъом адигабзэм щыгу-

Зэкъошныгъэм игъогухэмкіэ

Иджэрпэдже Кавказым зыще Іэты

Кавказ шъолырым иорэдыю цэрылоу Нэфышь Чэrimэ ипчыхъэзэхэхиту Адыгэ Республикэм и Къэралыго филармоние гъашэгъонэу щыкъуагъ.

Адыгэ Республикэм, Къэрэлтэе-Бэлькъарым, Къэрэшэ-Щэрджесим, Ингушетиим, Темир Осетиим — Аланием янароднэ аристэту, медалеу «Адыгейим и Щытхъузехъэр» къызыфагъашошагъу Нэфышь Чэrimэ иорэдхэмкіэ Кавказ шъолырым, Урысыем икъэлэшхохэм, Іэкыб къэралыгъоху

Адыгэ Республикэм и Къэралыго упчэжъэгъоу Тхаклышиинэ Аслынти Лышхъау Къумпыл Мурат ыцэкэ зэлъашээрэ орэдыю Нэфышь Чэrimэ къыфагъушуагъ. Искусствэм ыбзэкэ лъэпкъэр зэрээфишэхэрэм осэ ин фишыгъ.

Республикэм культурэмкіэ

адыгэхэр зыщы-
псэухэрэм алъээ-
сы. Мыеекъуапэ
къыщтигэе кон-
цертхэм адигаб-
зэм ибаиньгъэ,
лъэпкъ гупшигъ
шыэньгъэм куоу
уэрэхищэр къа-
шыльгъуагъэх.

Бзыльфыгъэхэм
я Дунэе мафэ зе-
хахъэхэр фэгъэ-
хыгъягъэх. Ч. Нэ-
фышъэм ар къы-
дильти, мэфэкъим
диштээрэ орэдхэр
къыуагъэх. Кон-
цертыр зэрэригъэ-
жэгъэ шыкъэми
мэхъэнэ хэхыгъэ
и. Шулзэгъу орэ-
дир къылозэ, за-
лым чэсхэм къа-
хэхъягъ, бзыльфы-
гъэхэм къэгъэгъэ
Іэрамышхор афи-
гощыгъ.

иминистрэу Аульэ Юрэ пчыхъэ-
зэхахъэм хэлэжьагъ.

Къэбэртэе-Бэлькъарым иза-
служенэ артисткэу Гумэ Ма-
ринэ концертыр зерищагъ.
Зэкъошныгъэм игъогу иску-
ствэм зэригъэптиэрэ аш хи-
гъузунэфыкъыгъ. Къэбэртэе-Бэль-
къарым и Къэралыго акаде-
мическа къешшокю ансамблэу
«Кабардинкэр», пщынаоху
Псыблэн Мурат, Вэрэкью Ва-
лерэ, къэшшуакъоу Битэкью
Оксанэ, фэшшхъафхэм зэхахъэр
къагъэбайгъ.

Чэrimэ къылорэ орэдхэр
шыэньгъэм къыхэхъягъэх, гум
къегущыкъыкъ. Гъатхэм къы-
филорэ орэдым пкынен-лынхэхэр
зэлъекъу. Клалэм шу ыльэгъурэ
пшашшээм сидэуштэу гурыошта,
къэшшным орэд къыфело, гу
къабзэкэ зыкъыригъаштэ шо-
игъу.

Уиниудэльфыбзэкэ уикъэщэн
удэгущыиэнным фэшл уянэ къы-
плильхъэгъэ бэрэ зэрэбгъель-
пэрэр артистым иорэд къы-
шихегъэшы.

Адыгэ Республикэм изаслу-
женэ артистэу Лыбызыу Аслын
ыусыгъэ орэдышшом лъэпкъ
шыуашхэр зыщыгъхэ пшашшэхэр
къыдэшшуагъэх.

Ным ехылпэгъэ орэдхэр
хэушхъафыкъыгъэхэу артистым
къеох. Ч. Нэфышъэм янэ ду-
наир зехъожьым, орэдэу фиу-

сыгъэм уедэуныр Ioф къызэры-
кlop. Гур ефызы, зэрэдээ,
нэпсыр къыргэхъэх.

Адыгэу дунаим тетыр зэфэ-
зыщэгъэ орэдэу «Синанэр»
Тхъабысым Умаррэ Жэнэ Къы-
рымызэрэ зэдаусыгъ. Артист
цэрылоу а орэдир къызыхе-
дээм, залым чэсхэр дежьуу-
гъэх, къэшшуакъохэр уджыгъэх.

Бырдххэм ясабийхэм мэфэкъ
концертыр къагъэдэхагъ. Адыгэ
шьушашэр къэлэцыкъум щыгъэу
пхъэкъычымкэ артистым де-
жьууугъ. Чэrimэ сабыим зы-
къыфигъази, лъхъанчэу къэтлы-
сигъ, орэдир мэкъэ дахэкэ
къыргэшыгъ.

Иорданием къыкыгъэ Къэр-

дэнэ Самир концертим ел-
лыгъ, аш ыцэ пчыхъэзэхахъэм
къыщырауагъ. «Пчыхъэзэхахъэм
дэгъу сихэлэжьагъ, Иорданием
згъээжжэмэ слъэгъуээр бэмэ
къафэсцотэжьыщт», — къыти-
гуагъ Къэрдэнэ Самир.

Концертыр искуствэм иш-
пхъэ лъагэхэм адиштэу филар-
мониум щызэхашагъ. Нэ-
фынэхэр, нэрыльэгъу юпилэ-
гъухэр дэгъу щагъэфедагъэх,
адыгэ быракъым жьобо 12-р
къызэрхэхэлдыкъырэр, зэрэб-
батэр тъэгъуулагъэх. Пчыхъэ-
зэхахъэм ахэлэжьагъэхэм,
зэхэшшакъохэм Нэфышь Чэrimэ
«тхъашшуугъэпсэу» къарио-
жыгъ.

Лъэпкъ искуствэр – тибайныгъ

Дамир непэ тырегъэблагъэ

Адыгэ Республикэм искуствэхэмкіэ икэлэцыкъу еджаплэу Лъэцэрыкъо Кимэ ыцэ
зыхырэр ильэс 30 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ юфтхъабзэхэр Мыеекъуапэ щэклох.

2010-рэ ильэсим республикэм иску-
ствэхэмкіэ икэлэцыкъу еджаплэ фоль-
клор къутамэ къыщызэуахыгъ. Ижыре
орэдхэр къызэралхэрэм dakloy, лъэпкъ
музыкальнэ Іэмэ-псымхэмкіэ адигэ
орэдышшохэр агъэжкынчыгъ. Къэлэджа-
клохэр адигабзэкэ нахышшоу гүшүэхэ
хъугъэх, еджэкэ-тхэкэ амалхэр къы-
зылэгъахъа. Фестивальхэм, зэнэкъо-
къухэм ахэлажьэхэзэ, щытхъуцэхэр
къыдэзыхыгъэхэм ашыщых Сирием
къыкыгъыгъэхэ зэш-зэшыпхъуухэу Лы-
бзыу Шанрэ Лыбызыу Джантирэ, Паштэ

Гупсэ, Сихъу Джэнэт, нэмыхэхэр ял-
пээсэнгъэкэ еджакъохэм къахэшых.

Гъуагъо Дамир Джырыакъье къыщы-
хъугъ. Фольклор къутамэ Ѣеджээзэ,
искуствэм Ѣэлъашээрэ Гъукэ Заму-
дин ипащэу шыкъепшынэм ишээфхэм
зафигъасэу ыублагъ. Бзэпси 2 ыкы
бзэпси 4 хүрэе шыкъепшынхэр Д. Гъуа-
гъюм шоғъашэгъоных. Налышк щыпсэурэ
Еуазэ Зубер искуствэм Ѣыцэриу. Ар
упчэжъэгъу ышызэ, шыкъепшынэмкэ
адыгэ орэдышшохэр ыгъэжъынчыгъэх.
Нарт шъаор Урысыем ифестиваль-зэнэ-

къокъухэм чанэу ахэлажьэ, ишэнгъэ
хигъахъозэ тэгэгушшо.

Ансамблэ «Тыжынъир» игъусэу гъэт-
хапэм и 14-м Д. Гъуагъом концерт
Мыеекъуапэ къыщтышт. Республике
филармониум мафэм сихъатыр 12-м
зэхахъэр Ѣаублэшт. Хъакыз эшкъи
тетэу концертэу къатыштым Нэгэрэкъо
Казбек, Абыдэ Артур, нэмыхэхэр иску-
ствэм Ѣашэхэрэр Ѣытгэгъущых.

Зэхэшшакъохэм лъэпкъ искуствэр зыш-
ошшэгъонхэр зэхахъэм рагъэблагъэх.
Сурэтим итыр: Гъуагъо Дамир.

Редактор шъхъаэхэр: ■ Зэхэзыщагъэр:

ДЭРБЭ Тимур
ХЬЭШПҮЦИЭ Мухъэмэд
АБИДЭКЬО Люсан

Адыгэ Республикэм лъэпкъ
Юфхэмкіэ, Іэкыб къэралхэм
ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм
адырээ зэхэшшакъохэмкэ ыкы
къзбар жүгтэйн иамалхэмкіэ и
Комитет
Адрессы: ур. Крестянскэр, 236

■ Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысыем хэутын Юф-
хэмкіэ, телерадиокъэтихэмкіэ ыкы
зэлъыгъыкъэ амалхэмкіэ и Министер-
ство и Темир-Кавказ чыпэ гээ-
ришшап, зэрраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

■ Зыщаухаутыэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000, къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

■ Редакциер зыдэшыїэр:

385000, къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор
шъхъаэхэрэм игудээ —
52-49-44, пшъэлэкъыжь зыхырэ
секретарь — 52-16-77.
E-mail: adygoice@mail.ru

■ Пчагъэр

4300
Индексхэр
52161
52162
Зак. 542